

Tryckt hos P. Palmquist's Aktiebolag, Stockholm 1908.

N:o 6. (12).

Jäula-manon 1907.

Rubbe jatte.

Läffämus Samita päta kutta pale jaken, akka nummer färt talwe-manon. Färt nummerin lä 16 piele. Hädde: 50 öre jafe äutäst. Äwtä nummera hädde lä 10 öre.

Jäula=salma.

D ailes idja, ailes armon-aite,
 Kä Juppel-almatj riekatä taja!
 Wai lului wäralta futtoit ierit
 waltet,
 Sän mia äutäst jappemi manai.
 Ja täiwo peiwe paita almešt
 wuolos
 Ja tjuoukas manna wäralta tjata:
 Almatj, katjah wuolos
 Ja tuostoh ietjat Härraw,
 Käw ailes idja putta tu lusa!

Jutt' sän lä rappam sankawuota
 uwjaw,
 Kaitom lä lässis suddo-tjatnast;
 Wieljan lä taktam kaitait waiwan
 ulmoit,
 Katotam surkow ja kaitait wärrähit.
 Almešt sän puwti almatjita rafew,
 Kä sän tu äutäst kruoptastis manai:
 Almatj, katjah wuolos
 Ja tuostoh ietjat Härraw,
 Käw ailes idja putta tu lusa!

(Laulotuwwa fä: "D, helga natt, o, helga stund för wärlden".)

Jäula.

Luf. 2: 1—14.

Supmel takka atew nâu, atte sän päta mia lusa ietjas wiefina ja ietjas wattaltakai kuim jurra talle, kâ nieta lä stuoramus ja mi änamusat tarpahip tait. Sän fitta, atte mi kalkap tadjatit, atte sän wiefet miaw tan tieti, atte sän armolašta mia padjel, ja atte sän wadda midji ietjas wattaltakait tan tieti, atte mi tarpahip tait, i tan tieti atte mi anšitip tait.

Dan tieti lä Supmel ašatam nâu, atte jäula ietjas awoina ja rafina päta talle, kâ talwe lä sšäunjatammus ja tšäškasammus. Kâ piegga lä karras ja takka ätna muottakaw, kâ lä sšäunjat ja tšäškes, te tšägga Supmel wiefoi ja kâti sinne atjew ja ietnew ja manait ja teunarit tšäškai tai awos jäula-pakoi pirra, ja kirkojân tšägga ietjas siebrefätew jäula-evangeliuma pirra, man pakto sän lieggi ja tjuwuki waimoit ja wadda midji rafew ja awow jafu sinne tan Länestidje nala, kutti jäula-ijan riekati mia tieti.

Dan tieti mi ai atnep jäulaw pašsen. Mi huollap taste, atte mia wiesjo jala kâte kalka ärröt rainas ja hauške; mi ašatip

ai, jus wal mattep, puoreputj piepmow jäula-aikai, ja kã kirtoi mannap, te karwotip puoremus karwoita, ja kã mi kaunatip, te mi puorastattep ja sawwap kuoin kuomasimme "puorre jäulaw". Kaika taw mi takkap, tan tieti atte Jupmel lä takkam midji nãu stuorra awow, kã rajai midji Jესusaw lãnestidjen. Tan tieti lä mia mielašt nãu, atte jäula-aike lä tjappa, hauffes ja awos aike, waike lä šjãunjat, karra piegga ja kuolto.

Walla ätna almatjah kaunojih, kãi akka aina jäula-awwo lä njalka pärrãmus ja tjappa piktajah ja pasje-peiveh ja kaikkalatj hauffotakah. Sian lä pinna ja häjos awwo. Takkar awwo i päteh almešt wuolos, walla lä ätnamalaj ja nãkka warfa. Ja te läh wil muttemah, kutih ätših ietjasa jäula-awow tan sinne, mi lä šuddo ja paha, kutih juokših ietjasa karremi ja takkih nuofkeswuotait ja futtofikis takoit. Sia awwo i läh täšje wal pinna ja hädjo, walla ai futtofikis ja jumelattes, ike tat päteh almešt wuolos, ainat helwetišt, ike Jupmel watted taw awow, ainat pärfal.

Walla Jupmel fitta, atte mia jäula-awwo i kalkah pätet wãraltišt ike helwetišt, walla atte tat kalka pätet almešt wuolos; šãn lä ietj radjam taw midji almešt wuolos. Kã šjãunjat li Betlehema mietsen jäula-ijan, te paiti Härra härlokwuota wuolos almešt räinohidji padjel, ja Jupmela ängel päti almešt wuolos ja puwti taw awos šafaw: "Udni lä tidji riekatam Lãnestidje", ja tat almelatj suowwa lauloi: "Kampo läkis Jupmeli allakajan, ja rafes ätnama nanne, almatjita puorre likom!" Tat awos šafa ja tat ängel-laulom puwti takkar stuorra ja ifkallatj awow ätnama nala, atte tat ärrö kitta utnatj peive radjai ja kalka ärröt kitta tan aike kätjai; tat lä tat šamma awos šafa Lãnestidje pirra, mi talle ai pukta midji tuotalatj ja stuorra jäula-awow.

Mãn tietaw juoita, mi lä šjãunjatabbo kã talwe-idja, tat lä futto šjeunjet takkar almatja wiesšomin, kutti liko šuddoi ja awotalla tašte, mi lä paha ja jumelattes. Ja mãn tietaw juoita, mi atna wil neurep rafew kã muota tuoddara nanne ja paroh jauren, kã talwepiegga päšjo tuoddara ja jaure padjel, tat lä tan almatja waimo, kãnne lä pahas ämetãbto ja pallo ja rafetizwuota ja kutti palla jãpmemišt ja tuomoišt ja helweta pinast. Tan almatja waimon i läh rafes. Walla tan šjeunjeta šifa radja Jupmel ietjas tjuoukajaw, kã šãn pukta jäula-evangeliumaw Lãnestidje pirra, kutti päti mia lusa lãnestadtjit miaw mia futtoišt. Ja kã almatj lä takkar palon ja mãrrãhin, te wadda Jupmel awow ja

rafew, kã sãn suptsasta midji tan Lãnestidje pirra, kutti pãti tieti wuolos sãpatadtjit mia suttoit ja kuottatjit mia mãrrãhit ja asatjit midji suttoi antakis-luoitemaw ja rafew. Sa kã mi lãp palon ja mãrrãhin mia suttoi tieti, ja kã mia waiwan waimo lã suorkanam jaymema ja tuomo tieti ja mi sittaa sjaddat ailesin ja puorren ja ädtjot suttoitimme antakis ja pääsjat Supmela lusa, te saddi Supmel stuorra awow mia waimo sija, kã sãn kulata midji lãnestimmew Kristusa sinne ja rafew ätnama nanne.

Tat lã tat fatnes ja stuorra jãula-awwo, maw Supmel wadda; tat tjuouki tan stuoramus sjeunjetin ja walta lãsemus nãterw ierit, tat rapasta almew ja tappa helwetaw, ja taw awow i attat mateh miaft ierit waltet. Sa Supmel sitta, atte tat awwo kãlka ärrrot mian kãikain; taw jaulai ängel, kã sãn tieteti, mi kãlka kãikaita almokita sjaddat: "Tidji lã udni riekatam Lãnestidje". Tat awwo wattetuwwa talle ai kãikaita almokita, kãikaita samita ai. Supmel i sitah, atte sameh kãlkih lappot suddoi ja waiwai,

tan tieti lä jän radjam Vänestidjew sami lusa ai, ja tat amos jäula-jaka kullo: "Tidji lä udni riekatam Vänestidje".

Kå tån jakah tan sakai ja rapastah ietjat waimow tan Supmela awwoi, mi almešt wuolos päta, te tån ättjoh takkar jäula-awow, maw i attak mateh tušte ierit waltet. Waiko tån luluh waiwan jala fkipas jala atto jala mäkkatin ietjat lantast häjoswuotan, te lä tauf awwo tu waimon, kå tån jakah futtoi antakisluoitemi Jesuja tieti; tån tietah, atte Supmel lä tu attje, ja atte alme lä tu häima; tån tietah, atte kaika waiwe kalka ruowa näkkät, ja te tån ättjoh pätet Supmela lusa ja ättjoh ikkalatj awow. Tån tietah, atte tån läh futtokis, walla tune lä äutäst-älmai Utje lunne, Jesus, kutti lä mafjam tu futto äutäst; tån tietah, atte tån kalkah japmet, walla tån kalkah japmema pakto päšjat Supmela lusa. Kå tat awwo lä waimo sinne, te lä puorre ja hauste wiesšot, ja tån ättjoh rafew tan sadjai, atte tune lä äutäl ärrrom waiwe ja tärro. Tan tieti mi jako sinne Jesuja nala jawwap kuoin kuomajimme amos jäulaw.

Manai jäula-laulotis.

Mån awon läw tat ieketist,
Kå Jesus riekati;
Te paiti naste tjielkasit
Ja ängel rampoti.

Tat unna manatj frubba finn
Sån li kait kånäkis,
Mi manai tappe ätnamin
Ja päti almeštis.

Sån ärrro almerikan tal
Su fieres Utje lunn,
Men unnakattjait muita ain,
Mait wuoini ätnamin.

Mån awon läw tan iefetin.
 Kå mi su rampotip,
 Te rappas unnakattjaiti
 Su härlof paradis.

Te tsakkit iedne fintalit.
 J kånnek sjäunjat läh.
 Kå Jesus-manatj riefati,
 Te paiti naste näu.

Sån jaula: naste paita wil,
 J kässek jattah tat.
 Tat paita midji kaikaiti
 Ja kättjo mu lusas.

Ja ängel laulo udni ai
 Tan alme fuowaina
 Ja rafew, awow ain fulat
 Su tjappa jienaina.

Jus mån ai mataluluw nau
 Mu jienaw pajetit
 Ja laulot Härra rampon taw,
 Mi päta njuoftjami,

Te luluw laulot lägnasit
 Tat manai wänakisi,
 Kutt' kaikait manait länefti
 Ja tälwoi Härrasfis.

Härä lä puorre, su armokiswuota ärro iekewen aikai.

Dat pãres jaffe kalta tal ruwwa näffät, ja mi kalkap waft
mannat ätä jafe uwja tjata. Talle mi tietep, maw tat pãres
jaffe midji puwti, ja puoraf tat li, atte mi eime taw äuteput
tieteh. Mäddasita lä tat mannam jaffe puftam ätna kättjalusait,
märrähit ja waiwit, walla
wisjes lä, atte kä mi läp
mannam Supmela lusa mia
waiwina ja ätjam su su pafu
sinne ja räkkätallama sinne,
te lä jån swarkalam ja wieke-
tam miaw kaik nieta ja wata
sinne, ja mi mattep talle
jaulat: "Härä lä puorre,
su armokiswuota ärro iefe-
wen aikai".

Nã tah lässis kättjalusah
pãtin mia nala, te mi nãu
taiwai katjatime: "Man tieti?
Man tieti?" Ja eime mi
mateh tadjatit, man tieti
Supmel takai taw midji.
Walla kalle mi juo mattep
muttem ässjai wuoinet, atte
tat li midji tarpes, ja mutte-
mah miaft mattih juo jaulat: "Puorren, jurra puorren sjattai
munji tat, mi li nãu waiwalatj".

Walla ietjatah mia kassan mattih marjo rampoina ja fitoina
jaulat, atte tat jaffe, mi talle ruwwa lä wasjam, lä ärrom sidji
puorre ja likkolatj jaffe ja atte si älläh kattjam waiwai ja kättja-
lipmai ja nietai. Sadnan wiertip mi fitet Supmelaw takkar
puorrewuota äutãst, allop mi wal tan tieti jaffo, atte Supmel
änaput lifo midji kä tuoita ietjatita. Su attjelatj waimo lä ätta
armokis kaikai su manai wuosti. Walla kä nãu sjadda, atte mut-

temah Supmela manaišt wiertijih killat änap mävähit ja waiwit kã ietjatah, te pãta tat taste, atte Supmel wuoina taw šidji puorren. Šãn tieta, maw mi kaikah tarpahip ja mi læ midji kaikaita puoremus mia mannolakan alme wuoſti. Ritetum ja kudnetum lækis šãn tan autãšt!

Maw tat jaffe 1908 kalka mangenis puftet, taw mi äp tieteh, tãšje wal Supmel taw tieta, ja puoraf læ ai, atte mi äp tieteh ietjataw kã atte šãn aiko ärröt miaina kaikait peiwit fitta wãralka näkkãmi.

Mi mattep ärröt puorre tãrwon, wil talle ai, kã mi læp karraſammus kãttjalusan ja ſtuoramus waiwen. Šmalatj wuodingatufaw mi mattep wil talle ai niſtit Jeſuſa lunne, jutte mi atnep taw rãttafaw, atte mi ädtjop puftet ſunji kaika. Šãn ietj jaula: "Piejah Šãrra nala kaika, mi tu nala piejatunwa!"

Te puftis tal tat pãtte jaffe mangenis kaika, mait ſitta, puorew wai pahaw! Kaika kalka midji puorren pãtet, kaika kalka ſjaddat midji puoriſt-ſjiunjatufan, juſ mi wuoſtai-waltep taw Šãrra tietãšt. Kaika kalka tjuorwot midji: "Šãrra læ puorre, ſu armokiſwuota ärrö fitta iekewen aikai".

Ja mia mannolakan kalka tat ärröt midji ſalot wiſjeſwuota, atte jurra takkar Supmel læ mian. Peiweſt päiwai, aikeſt aikai kalka ſu puorrewuota ja armokiſwuota tãlwot ja lairit mian, ja tan tieti mi mattep rafina ja puorre tãrwoina wuortet tait peiwit, mah pãtet kalkih.

Ulte læ ietjati nala kruoſjaw piedjat, læſfãt læ ietj kuoddet kruoſjaw.

Pierko wani ſalte taka ja manah wani pakatuja taka päiſtanih ruowwa.

Utnakah läh tah, kutih täptästih Kristusaw, walla kalle läh tah, kutih su tjuomwoh?

Kaina lerro i takah mawke aukew tan almatji, futti i wiesoh rainasjit.

Kå tån ih mateh, te wadda Supmel tunji antakis, walla kå tån ih sitah, te i wattetuwah tunji antakis.

I aktak täptäh ietj ietjas, äutäl kå şån lä kislamusa pakto kättjalum.

I mife läh läsep kuoddet kå puorre peiveh.

Dat almatj, futti pinnaw tarpaj, lä panta.

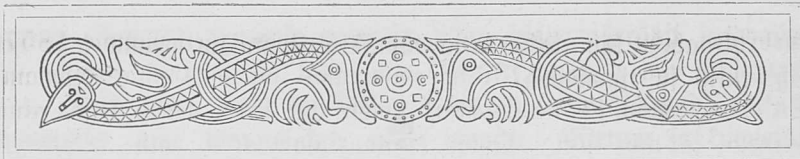

Almatj kalfa pärvät wiesotjit, i wiesot pärätjit.

I almatj tan tieti şjattah wielkatin, atte şån takka ietjatit tjappatin.

Oskar II.

Oskar II, mia pãres kãnãkis, læ jãpmã. Urat itietin, ailefin tan 8 peiwen jãulãmanon witani äbbã mia lanta mietai jãka, atte sunji ai li tat pãddã pãtam, mi juokke almatji kãlka pãtet, lækis sãn alemus äiwe ja kãnãkis jala wuolemus, hãjomus kierjetidje ja tidtjar. Rafalattjat ja wani waiwe taka äddai sãn tan mangemus nãkkari. Tai mangep aiki li sãn taiwai skipas ärron, ja kuffew juo ledjin pallam, atte su jãpmem-peiwe li lãkka, walla su keuras rumai li akew äitam tautaw. Wimat taut äiti pãres äлма tauta su. Jametines sãn li 78 jãke, 10 mano ja 17 peiwe wuoras.

Oskar II riekati Stockholmã slãttan tan 21 peiwen ätäjãkemanon 1829. Su attje li krunoprinsja Oskar, kutti ietjas atje, Karl XIV, mangel sjattai Swerje kãnãkãssãn tan jãken 1844. Su iedne li prinsesja Josefina Leuchtenbergist, kãn attje li frãnskalatj hertig Eugene de Beauharnais (tat lãkãtuwwa nãu: Gussen dö Bãarnã). Kãnãkis watti sunji namaw Östergötlanta hertig, ja su kãsta-nãmmã sjattai Oskar Fredrik. Utãla lika su äikatah juo ädtjom kuokte parne, Karl, kutti sjattai kãnãkãssãn ietjas atje mangel, ja Gustaf. Kãikah wieljatjah ädtjon puoremus äpatidjit, mait mattin kaunat mia lantan, ja ädtjon ai mannat tãrro-äiwe læro tjata. Oskar, kutti änamusãt likoi jãwa-mãnnami ja tãrro-hãwãita, sjattai jãwa-tãrro-äiwen. Tãkkarin sãn ietjas nuorra aiken manai mãdde amãs rikan tain tãrro-hãwãin, mah raja-tuwwin älfos harjetãdtjit tãrro-älmait jãwa-mãnnami.

Tat nuorra älmãi sjattai ruwwa kullofin taftẽ ai, atte tjali äutos tjappa wãrjait ja laulotãjait ja atte likoi kãiklatãtj kirje-parfoi ja tãlotj aife kuoratalãmi. Sãn likoi ai laulomi ja speletipmai ja äuteti äbbã ietjas wiesjom-aiken kãikait tjappa kãnstait mia lantan.

Uwtãn älforkã-mãnnolakan li sãn äpasmuwwan nuorra tyffkalatj prinsesjaina, kãn nãmma li Sofia, ja juina sãn wãltoi

Viebricha slättan Dystlanttan tan 6 peiwen pietsemanon 1857. Zuo tan jaken 1852 li su wuorrasap wielja Gustaf jappam. Su wuorrasammus wielja Karl massi tan jaken 1854 ietjas aina parnew, ja nâu sjattai Oskar krunoprinjan, kâ su attje, Oskar I, jami tan jaken 1859. Tan aiken, kâ su wielja, Karl XV, li kânâkis, ittji sän tauf aneh ätna taffamuhaw rika tärjotimme fautoi.

Tan 18 peiwen rakatmanon 1872 jami Karl XV, ja talloi

sjattai Oskar kânâkassan ietjas wielja mangai. Mutep aiki sän i lam ätnafaw jäbraftallam almokina, ja tan tieti Ewerje wiesatah wuostak idtjin rätt täptäh su ja idtjin tieteh, maffar sän li. Jakkim, atte sän li alla härra, kutti tjuottjoi nâu ila allakin, atte ittji mateh wuoinet almokaw, tan parkow ja märrähit, ja äbbâ kukkes aike manai, äutäl kâ alkin aitsat, atte tat li ällo päästo ja uriektesfärtok tuopmo. Te wuoinin, atte sän padjel kaika ietji ietjas aiteklantaw ja atte su nanos ja ärlök sitot li parkat tan

lanta aukai ja ietjas almoka äutanipmai, ja kâ ai wuoinin ju suorra wänäkiswuotaw ja wuollekiswuotaw kaikai wuosti, te ättjoi kânäkis ietjas almoka kiereswuotaw ja ani taw alo aimon kitta wiesjoma näffâmi.

Ätna ja waiwalatj parko wuorti taw ätä kânäkajaw. Târro-suowwa i lam nâu puorak, kâ wierti ärröt, ja tan ätästtemi tarpahin ällo ätna pietnikit ja wil änapuw kâ pietnikit — kaikah älmah wiertijin harjetuwat tan ammatti ja waltet aiteklanta warjalimmew ietjasa nala. Dat lä sieltes lässis näte, ja tan tieti i mateh äutohit, atte kuffes aike manai, äutäl kâ Swerje almok ja riksdaga sitai waltet taw nätew nalas. Jakest jakkai, mädde läffe jake ritalin tan pirra, ja atte tat rito wimak näkâi tan lakai, atte mi talle atnep târro-suowaw, mi matta warjalit aiteklantaw, kâ nieta päta, taste mi wiertip kaikai äutäl kitet kânäkis Oskaraw, kutti alo muiti, maw lanta tarpahi, ja akew takai kaika, maw mati, äutetadtjit ja puoretadtjit târro-suowaw.

Ätna parko sjattai ai kânäkasjai päntori skati kuim. Dat skatte, mi tälötj aikest li piejatun ätnama nala, ja maw häimolattjah kalkin makset ietjasa ätnama ätäst, tat i lam aktalakatj färtan sajen. Muttem häimah wiertijin makset äbbâ ätna skatit, ja ietja häimah jis idtjin mawseh maitet, waiko ledjin suorakah ja päntah. Muttem häimah kalkin târro-älmait anetit, ietjatah jis kaunojin, mai nala i lam takkar näte piejatun. Taste li suorra rito riksdagan, ja mädde läffe jake manai, äutäl kâ puorep ärnit sjattai tai ätnam-skati kautoi.

Wil wärap rito sjattai tullai pirra. Päntorah luodjon harmatit taste, atte kärne ja jafoh ledjin nâu halpeh älförikain, atte kâ puhtin tait täppelt tieki, te mattin ästetidjeh wuobtet tait nâu halpes haddai, atte tabbeli päntorah idtjin äbbânis mateh wuobtet ietjasa kärnit ja jafoit, mah ledjin tiurafappoh, taina kâ sia parko ja parkälmah ledjin nâu tiurajah. De raukin, atte tulla jala skatte kalkai piejatuwat tai kärni ja jafoi nala, mah älförikäst ästetuwih, nâu atte tai hadde kalkai alepun sjaddat. Walla kâ jafoh tiurojih, te sjadda tat näten taita, käine i läh häima, ainat wiertijih jafoit ästet. Mädde jakeh mannin, äutäl kâ riksdaga sitai mietetit tasa, atte takkar skatte kalkai piejatuwat tai nala, kutih wiertijih jafoit ästet, ja suorra waslje sjattai tai kastan, kutih ritalin tulla pirra. Tan riton tjuottjoi kânäkis Oskar tai pielen, kutih wuostalastin kärne-tullaw, walla sän wierti takkat, nâu kâ riksdaga mierreti.

Mangep aiki lä ai ätna rito ärröm rösträtta pirra, ike läh tat rito ain näkkäm. I ain tiettoh, kättes kalka sjaddat, kalkihkus kaitah älmah ädtjot riksdagaälmait waljit wai kalkihkus täsjje wal päntap almatjah atnet tar räktasaw.

Wäramus rito, mi lä ärröm kånäkis Oskara tarjotim-aiken, lä tauk rito Swerje ja Buona kaskan, ja tat rito li wäramus jurra kånäkis Oskari, kutti li kääbak rika kånäkis. Wuonakah parhin kaitlakai, wai uniona jala aktitim Swerje ja Buona kaskan lului täsjjituuwat, ja waike Swerje ja kånäkis Oskar mieteti warfa kaita tasa, maw wuonakah raukin, te idtjin tauk wuonakah heiteh wainotimmest ja täsjjittimmest unionaw. Wimak mannin näu kuffas, atte tan 7 peiwen pietsemanon 1905 piedjin kånäkis Oskaraw su ammatist ierit ja kulatin, atte uniona li näkkäm. Tan skamotiswuota tieti sjattai warfa tarro tai kuowte rika kaskan. Sus kånäkis Oskar i luluh ärröm näu rafalatj ja wises älmäi, kå sån li, te i altat tieteh, kätte lului käwwam. Ja kuttis tieta, kalle tujan almatjah lulun masjam häkfas jala warreswuotas tan taron ja makkar häjoswuotai ja nietai tah kuotte rika luluika kattjam tan taro tieti? Tat lä wisja kånäkis Oskara stuoramus kudne, atte sån ittji ätnakit laketeh tat skamost ja häppatist, maw wuonakah ledjin junji talfat, ja ittji sitah maitet kullat taro pirra tai kuowte almofa kaskan, mait sån ani wieljatjin ja mai puorren sån li äbbä ietjas wiesjomaw parkam ja ratjam. Tain pietnikin, maine su käwwä ja namma tjuodtjo, läkkäp mi tait pakoi, mait sån li piedjam ietjas wiesjoma ja parkama äutämärkan: "Brödrasolkens wäl", tat lä sämma kå "Wieljatj-almofi puorre". Mihalattjat ja ärlofikakai wiesjoi ja parkai sån tai pakoi milte, ja i lam tat su wiffe, atte sån wimak wierti ietjaitattat tait ja tjallet "Sweriges wäl", tat lä "Swerje puorre".

Kuffes aikew ättjoi kånäkis Oskar wiesjot ja kuffes aikew sån ättjoi kånakasjan ärröt. Ätnakaw sån takai tan ietjetum aitelanta puorren. Wises älmäi sån li ja lärtok älmäi, lärtokammus kaitkaist talatj kånakajaiist. Stuorak li surto mia lanta kaitai wiesjati kaskan, kå saka su jaymema pirra witani lanta mietai, ja kuffew si kalkih muitet su ja su aikew. Talle lä sån ädtjom rafew ja wuoingatusaw ietjas iwaimalatj wiesjoma mangel. Ätis sån rafen! Puoristjijunjetum läkis su maito!

Gustaf V.

Utå kånåkis, åtå aife.

Satnes lä kalle, atte Swerje kånåkis i läh jamma alla ålmai ja aktot-tårjotidje kå kånåkasah ja kejsarah sames ietja rikain. Su

wieffen läh rate-härrah piejatumi. Färt pale, kå sån kalka mierretit juoita ja piejatit, atte nån ja nån kalka sjadat, te wierti akka rate-härri ai jala statsråd piedjat ietjas namaw kånåkasa nama wuollai tan papori, mäsä tat mierretus tjaletumwa. Ja jus te mangeput aitsih, atte tat li pästo ja neures mierretus, te sjadda tat tan rate-härri wikken, kutti lä namas tasa piedjam. Te sån wierti heitet ietjas ammataw, ja jus ällo neure lä, te sån päta tuopmo-ståula äutäi. Kånåkasaw ietj i mateh asjladtjan takkat.

Ja jus kånåkis sitta takkar mierretusaw piejatit, maw rate-härrah äh puorakin kaunah, te si ienni heitih ietjasa ammataw, kå tjallih ietjasa namaw tan mierretusa wuollai. Jus tal kånåkis i mateh ietja ålmait kaunat, kutih sitti h rate-härran sjaddat ja mietetit tan mierretusai, te i sjattah taste mife.

Nåu tat lä. S läh mia kånåkis talle nåu famolatj kå tålen jala kå sames ietja rikai tårjotidjeh, walla tauk pāta nåu åtnaf

ju sitotišt ja ju mierretimmest, atte muttem harrai kalle åtå aife sjadda, kå åtå kånåkis padjan tråunai. Tat, masa sån liko, sjadda ruwwa likofaşjan åtna ietja almatjita ai, ja tat, masa sån i likoh, heitetuwwa marjo ierit mådde almatji kassan, kutih tjuodtjoh sunji lakamusşan ja kåište tat åtå årnif witana wati ietjatita ja marjo åbbå lantai.

Juo åutåla tietin, atte mia åtå kånåkis ittji likoh tan åskoltis härwai, mi tålotj aiki rajest lä årrom affitum kånåkasaina ja

ju ammattina. Tälän kalkan kånäkajah karwotit tiurasammus karwoita, mah kiltin källest ja silpast ja tiuras kiertist, ja kå kalkan riksdaga autai ittet, te si kalkan källe-krunow äiwen atnet ja wiefkis nakest kätotum kaptjasaw älki ja hartoi nala piedjat. Nuppen kietan si kalkan källe-jäppew atnet ja nuppen kitan järpä källe-äppelaw. Kaika tat lä talle ierit heitetum. Mia ätä kånäkis i sitah takkar tässjetis härwait kuoddet, sån lä äwtäkärtasatj almatj ja sån sitta mannat almatja karwoin.

Sån lä ai tietetam, atte sån i sitah krunituwwat. Mutep kånäkajah läh krunitum jala sišpiejatum ietjas ammatti Upsala tuopmokirkon, ja kaika tat härwa, mi talloi anetuwai, käftoi sieltes ätna pietnikit. Lä rieknitum, atte takkar krunim käfto kuofte tjuote tusan kruno, ja taw kalle kaikah wiertijih jaulat, atte tat lä ila ätna pietnik. Täste wuoino, atte mia kånäkis i sitah tässjai sfitartit lanta pietnikit ja atte sån sitta wiesjot takkar äwtäkärtasatjwuotan, mi puoremusat häpa takkar unna lanta tärjotidjai.

Kånäkis Gustaf lä talle 49 jake wuoras. Sån riekati Drottningholma slättan tan 16 peiven pietsemanon 1858 ja äpatuwai puoremuslakai kappatjaka ietjas häiman ja Upsala alla skåulan. Tan 20 peiven rakatmanon 1881 sån waltoi Karlsruhe statan tyffkalatj prinsejsa Wittoriaina Badeništ, kån attje li kånäkis Gustaf IV Adolfa neita parne. Tai mangep jafi lä sån kuffes aikit ärrum ietjas päres atje sadjasatj rika tärjotimmen, ja tat tärjotimmešt tietih, atte June lä puorre jierme ja nanos sitot. Sån tieta, maw sån sitta, ja tat lä ju aiteklanta puorre ja liffo. Ja sån tieta, atte talatj aiken i aktat kånäkis mia lantan mateh tärjotit almoka wuosti. Aktan almokina sån wierti mannat ja parfat, ja taw lä sån ai tietetam tain pakoin, mait sån lä allasjis äwtämärkan waltam: "Med folket för fosterlandet", tat lä "Aktan almokina aiteklanta äwtäst". Tah läh puoremus pakoh, mait swenskalatj kånäkis matta jaulat. Ja wisjes lä, atte kaikah swenskalattjah alo kalkih kierewuotaina ja jasfa tärwoina tjuowwot taw kånäkajaw, kutti aktan ietjas almokina sitta parfat tan ietsetum aiteklanta äwtäst.

Viktoria.

Mia ätä drottinik riekati Karlsruhe statan Dystlanttan tan 7 peiven pärfemanon 1862. Su äitatah ledjin Badena storfursta Fredrik, kutti jami tima, ja Preussena prinsessa Lovija. Tan 20 peiven rakatmanon 1881 waltoi sän mia talatj kånafasaina ja tjuowoi su ietjas ätä lantai, kånne sän wuostai-waltetuwai stuoramus awdoina ja kierešwuotaina, ja taw kierešwuotaw lä sän tat rajest alo aimon atnam. Paha lä, atte sän lä rattist sjadnam tappe mia tjasfes lantan. Tan tieti lä sän juokke talwe wiertim wuokset ärjep ja piwwalap lantaita ja kuffes aikit lä sän wiesšom Egyptenin, kånne puorre talke ja piwwalis ilme lä su sšipas kappaita puorak ärröm. Waibe sän lului ruwwa ädtjot ietjas warrešwuotaw ruoptot, wai sän matalului kuffepuw wiesšot tappe mia lunne ja wai su wuollekattjah päšalulun wil puoreput täbtät ietjasa ätä drottinikaw, käw kaikah, kutih läh su wuoinam, jaulih puorre, jalosmielat, jiermalatj ja wänakis kuinan!

Swerte, Wuotna ja älkorikah.

Tan peiwe rajest, kä Swerte ja Wuotna širatika, lä ätnaf sjadnam tappe nuorta-rikain. Muteput ledjin mia rikah te kä mälfatin tat stuorra wäraltist, ja kaikah jakkim, atte mi alo kalkaine ädtjot rasen tšäffähit tappe ja atte i aktak lafeteh miašt ja atte mi tan tieti äp tarpahes pallat mastek. Walla juo lä aike ietjaituwamin. Kalle ain lä rafe färt šajen ja täiwot mattep, atte tat rafe kalka kuffew tjuodtjot, walla äp läh mi tat rajest näu mälfatin älkorikaist kä äntäla äpke läh mi talle näu wajaltuwum ja lappom. Warka ila ätnakaw hällih miašt täppe älkorikain ja ila ätnakit lafetih miašt.

Kä wuonakah širatin miašt tan 26 peiven kältomanon 1905, te šä jakkim, atte ällo ätä aike li šidji pätam. Talle šä tjuodtjon ietjasa juolkin, atnin ietjah märrähaw taste, kätte šä wiesšon ja šäpatin ietja almoki kuim, ja atnin ietjasa kånafasaw, kutti i lam

man-ke lakai tjanatum tan pakto, atte jån li kånäkis ietja lantan ja wierti muiitet tan puorew ai. Si wuoinin kalle, atte Wuotna li häjos rika, kutti ittji ietj nakah atnet nån stuorra tårro-fuowaw ja nån ätna tårro-hawjsait, atte tat matalului ällasit warjalit ietjas, jus wassolatj päta. Walla si jakkim, atte lulun mattet sjaddat "neutralan", nån kå pako lä, tat lä, atte kaihah rikah kalkin jäpatit taste, atte i aktak ättjoh latat Wuonaw tårwina. Kå takkar jäpatuſaw takkih, te wierti Wuotna ai läpetit, atte i kalkah latat äwtäk ietjataw, ja atte jus tårro sjadda fuowte rika kaskan, te i kalkah tiptet äwtäk ſiaſt radjat ietjas tårro-älmait jala tårro-hawjsait Wuotnai, nån atte ädtjoh wuoringatallat ja äſtet ietjasa pierkaſit tanne. Jus nån jäitalului tårro-aiken, atte amas tårro-älmah pätih Wuotnai, te kalkih wuonakah waltet tait ſankan ja atnet tait fittakajan fitta tåro näkkämi. Ähke ättjoluluh wuonakah tårro-aiken wuobtet takkar kalwoit, mait tåron tarpahih, kåbbasit taiſte tårro rikaiſt.

Kauno juo talle äbbå kälma unnep rika, mah läh tan lakai neutralan sjaddam. Tai namah läh Schweiz, Belgien ja Luxemburg. Wuoino kalle, te kå tat lului äbbå puorre ärnif ja atte fært rika pierrilului neutralan sjaddat, te äh luluh tarpahit tårroſt pallat ähke kälätit nån harmat ätna pietnikit tårro-älmait ja tårro-wärjoita. Walla kå lakaput kättja tan neutralawuota widjoraw, te ruowa wuoina, atte i läh ſtuorra auke taste. Jus tat rika, maw läh neutralan kulatam, lä takkar ſajen, kånne ietja rikah äh aneh ätna takkamuhaw, kå tårro sjadda, te äh luluh radjat ietjasa tårro-fuowait täkko, waiko tat rika i luluh neutrala-ke. Ja jus lä lakka tan taſoi, kånne tårro sjadda, te ſtuorap rikah äh jurra laketeh taiſt pakoiſt neutralawuota pirra, mah läh papori tjaletum, ainat radjih ietjasa tårro-älmait täkko, jus tarpes lä, ja te tat unna neutrala rika marjo i nakah wuojetit tait ierit. Ja jus kättjala takkat taw, te tat ſtuorap rika jutta, ja te lä äſſa nieta pätam.

Lä kalle nån, atte tat pako neutralawuota i ätnakaw mierkih. Wäramus lä, atte takkar rika, mi lä neutralan kulatum, taiwai jakka, atte tat tan pakto lä warjalum kaihah tårroſt ja tårro-wataſt, ja te häita atnemisſt tårro-älmait ja tårro-wärjoit. Halpen tat sjadda, walla ällo häkkat matta tårro pätet tan rika lakkoſi, ja te i aktak hinnih karwetit ietjas, äutäl kå lä ila manget.

Wuonakah ledjin kullaw ſittam neutralan ärröt, ja talle, kå si ſiratin Swerjeſt, te jakkim, atte aike li pätam ſidji neutralan

sjaddat, ja atnon taw taiste stuorra rikaiſt, maw famow atnih tan rafetis ätnama nanne. Walla i lam tat nâu alke. Tah stuorra rikah idtjin ſitah mietetit ſidji taw. Dalle ädtjon wuonakah aittjat, atte ſia lanta i lam nâu mätkatin tat stuorra wäraltift. Ila lakka li ſia lanta tan jäwwai, käggo tuoi stuorra lantai tärro-hawſjah kalkin mannat, ja tärro pale lului hui puorak muttem stuorra rikaita padjat ietjaſa tärro-hawſjait ärröt wuonaki katten ja täppe karwetit ietjaſa tärroi jala wuornget waſjolattjai hawſjait. Sa juſ tärro ſjattalului, te luluiham wieka puorep tuoita stuorra rikaita, atte Wuotna i lam neutrala, te idtjin tarpahet ädjet ietjaſ pakow ja wuornomaw, kâ ſittin radjat ietjaſa tärro-hawſjait taſa.

Tat li neures ſaka wuonakita. Neutralan ſi idtjin ättjoh ſjaddat, ja ſwenſalattjaiſt ſi pallin tat rajest, kâ warfa li tärro ſjaddam ſiaina tan tieti, atte ledjin tan ſtamotis laſai tädjam unionaw. Te ſi ietja ratew kaunin. Atnon, atte tuoh stuorra rikah tauk kalkin warjalit ſiaw, juſ nakin ietja rika ſitalului latat Wuonaw, ja wimak takkin Englanta, Frankrika, Dyſſlanta, Ryßlanta ja Wuotna ſäpatusaw tat warjalimmeſt. I läh ain kulloſin ſjaddam, maw tat ſäpatus jaula, walla jakkih, atte tuoh nielje ſtuorra rika läh jattam, atte juſ nakin rika lata Wuonaw, te kalkih tah ſtuorra rikah ratotallat taſte, maw ſi kalkih takkat. Juſ lä ſatnes, atte i läh änap jaulatum tan ſäpatusan, te kalle färtahatj wuoina, atte taſte i läh ätna auke Wuotnai. Ratotallat lä äbbâ ietja kâ wiefetit. Sa juſ nâu ſäita, atte tuoh ſtuorra rikah läh pätam ritoi jala tärroi kaſkanija, kâ Wuotna latatalla, te lä tiettelis, atte ſi äh laſeteh ätnakit ratotallamiſt Wuona mäkki pirra.

Dan ſäpatusa pakto ledjin tuoh nielje rika ai kuſatam, atte i aktak ſiaſt ſitah latat Wuonaw. Te wierti katjatit, makkar rika ſitalului Wuonaw latat. Dan katjalwaſjai i mateh ietja waſtatuſaw kaunat kâ atte wuonakah jakkih, atte Swerje kalka latat ſiaw. Walla färtahatj tieta taw, atte i kuttik tappe mia lantan aneh takkar uſſjolmaſjait. Kâ mia tärjotidjeh ädtjon tietet, atte tuoh ſtuorra rikah ratotallin Wuonaina takkar ſäpatusa pirra, te ſi tietetin ſidji, atte Swerje ai ſitai mangel ärröt tan ſäpatusan, jutte ittji Swerje-ke ſitah latat Wuonaw. Tuoh ſtuorra rikah ſittin ai mietetit taſa ja wältet Swerjew ai radnan ſäpatusjai, walla Wuotna manai nâu kuffas, atte puorkoi taw. Taina li Wuotna njuolka ſarnom, atte Swerje ſitai latat Wuonaw ja atte tuot ſäpatus takatuwai Swerje wuoſti. Swerje unuofaſti taw ja

luojoi taste tuoi stuorra rikai tarjotidjita. Si tjieltjin kalle, atte si idtjin äbbänis säpateh maitef Swerje wuosti, walla färtahatj matta tauk wuoinet, maffar tat säpatus li.

Kä jafa tan säpatusa pirra witani wäralta mietai, te unuo-
kastin taw färt sajen. Awisah jaulin, atte säpatus li takatum
Swerje wuosti ja atte li ällo pästot kuoddalit Swerje nala taste,
atte tat lului sittat latat Wuonaw. Ja ätna satnes pakoit hällin
wuonaki stamotizwuotast ja kielestimmest. Ittji päteh Wuotnai
stuorra kudne tat säpatusast, masti si ledjin näu ätnakaw täiwom
ja rampom. Ja ällo wäramus lä, atte kä stuorra rikah takkih
takkar säpatusaw sämes unna rika kautoi, te päta tat unna rika
mäddelelakai sia mierretusai wuollai. I ättjoh ietj mierretit, maw
takkat kalka, ainat wierti kultalit tuoit stuorra rikait änaput kä mi
aukalatj lä. Talle lä Wuotna ietj waljim taw sajew. Ietj lä
wuollanam sia wuollai, ja taste si padjel-kietjih Wuonaw. Si
katjatin kalle Swerjest ai, sitaikus Swerje ai takkat sierra säpatusaw
siaina ietjas harrai, walla taste Swerje ittji sitah maitef kullat.
Swerje sitta tjuodtjot ietjas juolkin ja sitta ietj warjalit ietjas.
Ja tat lä puorep kudne kä tjiekat ietja rikai tjawelka tuokai.

Tiuras aike.

Tai mangemus jafi lä warfa kaika sjaddam wieka tiura-
sabboh kä äutäla. Kaika, maw almatj kalka ästet, lä tiurasabbo,
ja jus wierti swainasaw atnet jala parkälmanaw, te wierti sunji ai
wieka stuorap palkaw waddet kä äutäla. Kä tal kaifah raukih
stuorap mawšow ietjas parko äutäst, te sjaddih tah kalwoh ai
tiurasabboh, mait si parkih.

Tan mannam tjawtjan lä wil neurepun sjaddam. Wäramus
lä talle äsestidjita ja fabrikaita. Änamus äsestidjeh älläh näu ila
päntas älmah. Ah si nakah talaka maffet tait kalwoit, mait si
läh ietja tasoist waltam ja mait si tal kalkih wuobtet tappe mia
rifan. Muttemin lä kalle nuokes pietnik, walla änamušain i läh.
Te läh tah wiertim luokas waltet tait kalwoitija ietja stuorap
äsestidjist jala pärtalift. Sidji si läh wielke-paporaw waddam kalwoi
äutäst, ja kä aike päta, te si wiertijih länestit wielke-paporaw ja

makset kalwoit. Setjan matta tuot stuorra pärkal kiesset siaw tuop-
mara äutäi, ja te tuopmar tuobmi siaw maksemi. Jus si tal läh
mattam wuobtet kalwoit ja läh ädtjom mawso wai äutäst, te i
läh mife wata, walla jus siaw i läh pietnik, te wiertijih konkurjaw
takkat, tat lä, si wiertijih wuobtet kaikait ietjasa äpnotakait, wai
tuot stuorra pärkal ättjolului ietjas mawso. Ja ká wierti wuobtet
ietjas äpnotakait náu häffat, te taiwai náu ai jäita, atte ila pin-
naw ädtjo tai äutäst, ja te almatj ällo hädjon sjadda. Mutäla lä
sån marjo atnam häimaw ja kusait ja waljew kaikast, men mangela
sune älläh piktasah-ke rupmaha nanne, i piebmo manaita, i mife.

Ja sämmalakai sjadda tuowta stuorap pärkalita, jus si äh
nakah makset tait kalwoit, mait si läh äftam. Ja jus almatj lä
fabrikaw tšieggim, känne akta mait kalwoit takkih, känne massinait
takkih jala linew kätih jala kapmakit kárroh ja náu wil, ja jus
sune i läh nuokes pietnik ärron, ainat lä wiertim luoikas waltet
ietja almatjist, te nieta sjadda, jus sån i ättjoh wuobtet tait kal-
woit, mait sån takka, náu atte sune lä pietnik, ká kalka ietjas
wielkew makset. Jus i makset mateh, te waltih ju fabrikaw ja
ju äpnotakait.

Taste wuoino, man stuorra nieta matta sjaddat, ká tiuras
aife päta. Talloi i aktat nakah äftet. Wierti wiesjot ästefatta,
walla kättes te ästetidjeh ja fabrikah kalkih tjuodtjot, ká i aktat
ästeh sja kalwoit? Slapmat si wiertijih.

Unamusta náu sjadda, atte ästetidjeh ja fabrikah äh walteh
pietnikit luoikas satte almatjist, ainat bankaišt. Šham satte almatj
mateh täbtät kaikait ietjatit ja tietet, man ärlokah si läh. Te
takkih päntas almatjah náu, atte piedjih ietjasa pietnikit akti ja
piedjih sämes älmait tai pietniki kattarin ja waddih sidji samow
lädnot pietnikit ietja almatjita, käiste si tietih, atte makset kalkih.
Dat pietnik-aktitim kätjotuwwa bankan. Kä te ädtjo pietnikit
luoikas bankast, te wierti-ham makset bankai tan puore äutäst, ja
tan mawso namma lä ränta. Jus lä tjuote kruono luoikas wal-
tam ja sitta atnet tait pietnikit äwtäw jakew, te wierti makset
taste witta kruono jala marjo kutta kruono jala wil änapuw, padjel
tai tjuote kruono.

Taišt pietnikist, mait banka ädtjo lädnojidjist, ädtjoh banka-
älmah ietjasa palkaw, ja tat, mi lä patsam, päta taita päntas
älmaita, kutih läh pietnikit akti piedjam ja tšieggim bankaw. Dat
kätjotuwwa tanen, atte si läh räntaw ädtjom ietjasa pietnikist.

Banka matta nãu ai takkat, atte tat tuosto pietnikit ietja almatjist, mait tat matta lãdnot taita, kutih tarpahih. Dat mawsoft, maw si waddih lãdnoma ãutãst, ãdtjoh tal tuoh ai, kãiste banka lã pietnikit tuostom, ietjasa rãntaw jala mawsofow. Ja tan milte kã lãdnojidjeh maksh, tan milte ãdtjoh pietnikit ãikarah rãntaw, stuorapuw jala unnepuw. Suorra rãnta lã, kã ãdtjoh witta fruno jaken ãwtã tjuote ãutãst.

Jus banka lã puorre ja ãrlok ja kã banka-ãlmas lãh warrofasah, atte lãdnojih pietnikit tãssje wal takkar almatjita, kutih mattih ruoptot makset ãhke sfitarteh pietnikit, te i lãh mife wata piedjat pietnikites banka sija. Walla jus lã neures banka, te matta ruowa masset kaika, maw lã tan sija piedjam. Tappe mia lantan i lãh tauk mife wata, tan tieti atte tappe lã nãu karra lafa bankai kautoi ja tappe lãh banka nãu karra kattima wuolen, atte tah, kãiste bankah lãh pietnikit tuostom, ãh ãbbãnis mateh masset ietjasa pietnikit. Tah, kutih lãh tjieggim bankaw, mattih kalle masset pietnikit, walla ãh tah, kutih tan mangelin lãh pietnikit banka sija piedjam.

Setjan lã jãmes ietja lantain, kãnne i lãh nãu karra lafa ite takkar karra kattim. Amerikan lã ãllo wãramus. Tãppe kaunojih kaiklakatj suola-bankah, ãhke almatjah rãtt tieteh, makkar banka lã puorak ja makkar i. Tai mangemus aiki lã ãbbã neuret mannam tãppe Amerikan. Bankah lãh sfitartam ja suolatam nãu ãtna pietnikit, atte almatjah ãh tast ãbbã jakeh bankaita. Kaikah jittih kadjot tait pietnikit, mait si lãh piedjam bankai sija, ja te si pãtih ja raukih tait bankaiist. Ja kã waltih pietnikit bankaiist, te i lãh wimat bankain mife, maw si matalulun lãdnot almatjita, ãsestidjita ja fabrikaita, kutih wiertijih pietnikit lãdnot. Te tah witi wiertijih konkurjaw takkat, ja fabrikah ãh tast nakah palkaw makset ietjasa parkãlmaita, ja te sjadda nieta ja nielke sja lunne ai.

Kã Amerika almatjah waltih ietjasa pietnikit bankaiist, te wiertijih tah bankah ietjah lãdnot pietnikit ietja tafõist. Tappelt Europast lãh si aimotis ãtnakaw lãdnom, nãu ãtnakaw, atte wimat alfin pallat, atte tabbeli pietnikah kãlkin ãbbã nãkkãt. Te wiertijin tabbeli bankah raukat ãnap mawsofow lãdnoma ãutãst, wai lulun tjiaggat taw Amerikalattjai lãdnomaw, ja talle si raukih ãbbã kietjaw ja kãtse fruno ãwtã tjuote ãutãst ãwtãn jaken.

Walla kã wierti nãu ãtnakaw makset lãdnoma ãutãst, te sjadda tappe European ai neures aife. Uh kaikah nakah nãu

ätnafaw mafset, ja te si wiertijih äbbä heitet lädnomist, walla kâ äh mateh pietnikit ädtjot, te konkurjaw taffih ja te nieta päta.

Taja Swerji lä ai tat tiuras aike pätam. Mädde stuorra ästidjeh ja fabrikah läh juo konkurjaw taffam, ja jaffih, atte wil änapuh kalkih sämmalakai taffat. Ja tat lä neure, jutte tai stuorra älmäi nieta pufta smawwa almatji nietaw faronis, kutih läh park-älmah ärron stuorra älmäi ja fabrikai lunne.

3 attak tieteh, man kuffew tat tiuras aike kalka tjuodtjot. Marjo ain wil neurepun sjadda. 3te attak tieteh, man kuffew tat häjoswuota ja nieta kalka räkkot, maw tiuras aike lä faronis puftam.

Kina lantan

lä talle alwoš stuorra nielke ja nieta. Päntorah ädtjon neures jakew tima, ja talle lä juo mädden sajen kaika laipe ja kärne nätkäm, ja te nielke päta. Saffih, atte äbbä kälmä milliona kinalattjah läh nälkomin. Tain tafoin, känne nielke lä sjaddam, wuolkih päntorah häimast, jus wal waddjet nakatih, ja mannih staita. Alkolin statai ärron mädde tjuote tusan päntorah ja wuortih, atte ammat-älmah ja statai wiesatah kalkih waddet sidji piepmow. Walla äh tah-ke ätnafaw aneh. Nika tärjotidjeh läh kalle radjam unnanatj pietnikit wiekfen, walla äwtäl kâ tah pietnikah täkko pätih, te läh juo ammat-älmah änamus äfew juolatam taifte. Tärjotidjeh waddih kaffse öre peiwen färt päntori, kutih lä nälkomin; i läh tat ätnak, walla ila mädajah äh ättjoh äwtäk örew-ke wuoinet, taina kâ ammat-älmah juolatih tait pietnikattjait.

Kâ lä takkar alwoš nieta, te läh almatjah juo kaika täiwow masjam. Wiellitih wuolos ja japmih tanka sadjai. Sämes stuorra stata äkolin, känne äbbä kaffse läkk tusan almatjah wuortih piepmow ja wiefew, tanne jami äwtän aina ijan tusan almatja nielkest ja källomist. Sämes päntor jaulai misjonärai: "Talle läm män ärron tanne äbbä läkew peiwe iwke läh mattam ädtjot äwtäk aina piebmo-päkatjaw. Talle män manaw ruoptot häimajam, päräw ietjam pätnafaw, wiellitaw wuolos ja wuortaw, taja kâ japmem päta."

Kå takkar alvos juptsjafaw läkkap, te wiertip katjatit: "Mannes äh tärjotidjeh rajah laipew jala jasoit ja kärnit täkko tuoita tasoita, känne lä nielle? J läh ham färthan tason nielle. Muttem lanta-taiwain kauno kalle laipe ja kärne. Mannes tah äh rajah täppelt?" Tasa män kalka äbbä äutos wastatusaw waddet. Ah tah mateh radjat, jutte älläh käinoh ja wädjah. Waiko tat Rina lä äbbä stuorra lanta, känne läh harmat ätna almatjah, te äh tauk käinoit aneh, päro unna watsjatafait ja palkait, ähke tai milte mateh ätna kalwoit puhtet taita tasoita, känne tarpahih.

Kinalattjah läh wuoin takkar tälottj aike almatjah, kutih äh likoh tasa, mi lä ätäš. Tälottj aiken idtjin aneh rähta lanswädjait ja käinoit, te äh kalkah talle-ke käinoit atnet, päro kiettses watsjatafait. Tälottj aiken idtjin aneh ruoutewädjait, te äh kalkah talle-ke ruoutewädjait atnet. Sa taste sjadda, atte kä nielle päta, te äh mateh nuokes ätna piepmow radjat taita, kutih läh nälkomin. Japmet si wiertijih.

Talle läh lit kinalattjah alkam tadjatit, atte tat lä ällo kaiwas ja pästo ärnit. Tantieta si läh alkam ruoutewädjait ai takkat, walla äbbä kuffes aikew tat walta, äutäl kä läh kaitait tait ruoutewädjait karwasin takkam, mait si tarpahih. Ätna almatjah kalkih ain japmet niellest, äutäl kä Rina lä sjaddam takkar rikan, känne talatj aike almatjah mattih wiesjot.

Kåse lä kuolle njalkemus?

Wuosjon lä njalkemus talwen auguſti manost fitta mars mannoi.

Sauka lä puoremus jamma aiken kä wuosjon.

Njaka lä puoremus september manost fitta januari mannoi.

Luossa ja tapmoſ läh njalkemusjah fitan ja kiesen mars manost fitta juli mannoi.

Tjuska lä njalkemus mars manost fitta auguſti mannoi.
